

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ЗАХИСНИКА УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІАТЕКСТАХ

Мамчич Дарина Романівна, студентка VI курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (групи УМЛм-1-23-2.0д.), спеціальності 035 Філологія Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник: Вінтонів М.О., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

У статті розглянуто лінгвостилістичні засоби формування позитивного іміджу захисника України у сучасних українських медіатекстах. Актуальність дослідження зумовлена потребою зміцнення національного духу в умовах війни. Проаналізовано лексичні, синтаксичні, стилістичні та графічні засоби, спрямовані на посилення емоційного впливу на аудиторію. Особливу увагу приділено використанню епітетів, метафор, риторичних запитань, окличних конструкцій, парцеляції та інших експресивних засобів, які сприяють створенню переконливого образу військового чи волонтера. Робота демонструє значущість медіадискурсу як інструменту суспільного впливу та національної консолідації.

Ключові слова: захисник України, медіатекст, лінгвостилістика, позитивний імідж, епітет, метафора, риторичне питання, патріотизм, синтаксис, українське медіа.

Сучасні українські медіатексти відіграють важливу роль у формуванні громадської думки та національної ідентичності. В умовах війни особливого значення набуває образ захисника України – військовослужбовця, добровольця, волонтера, який уособлює стійкість, мужність та патріотизм. Незважаючи на численні дослідження медіадискурсу, залишається недостатньо вивченим, якими лінгвостилістичними засобами медіа посилюють позитивний образ захисника та мобілізують емоції аудиторії.

Формування цілей статті (постановка завдання): важливо виявити ключові лінгвостилістичні засоби (лексичні, синтаксичні та графічні), що формують позитивний імідж захисника України в сучасних медіатекстах, та з'ясувати їхній вплив на емоційне сприйняття аудиторії; класифікувати епітети й метафори героїзації, проаналізувати риторичні запитання й парцеляцію як експресивні синтаксичні прийоми, а також дослідити роль графічного оформлення (жирний шрифт, великі літери, інфографіка) у створенні мобілізаційного ефекту.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять комплексні праці медіалінгвістів, які всебічно висвітлюють мовні й стилістичні механізми героїзації в сучасному дискурсі. Так, К. Білик на прикладі корпусу медіатекстів тематики «війна в Україні» виокремила низку лексичних маркерів патріотизму та епітетів, що конструюють у читача стійке уявлення про захисника як «героя» та «щит нації», водночас демонструючи їхню здатність формувати емоційно

забарвлений образ військового. Вагомий внесок у дослідженні лінгвостилістичних засобів формування іміджу захисника України також зробили дослідники М. Кириленко, Л. Шевченко та Д. Сизонов, які показали, як універсальні зооморфні та природні образи («сокіл», «камінь», «сталевий мур») набувають локальної семантики на тлі національного дискурсу та запропонували детальну класифікацію мультимодальних засобів – від графічного виділення ключових слів жирним шрифтом і великими літерами до використання інфографіки й фотографій – що підсилюють візуальну експресію та забезпечують синергію мовних і візуальних елементів. Зважаючи на ці здобутки, пропонуємо власний аналіз лексичних, синтаксичних і графічних засобів, що формують позитивний імідж захисника України в сучасних медіатекстах.

Застосування лексичних одиниць із позитивною конотацією, таких як «герой», «захисник», «патріот», дозволяє акцентувати увагу на мужності, самовідданості та самопожертві військових. Метафори, епітети та порівняння активно використовують для посилення емоційного впливу: метафора «залізний щит нації» змальовує військових як надійний захист країни.

Епітети надають емоційного забарвлення образу захисника, акцентуючи увагу на його чеснотах. В українських медіа широко використовують такі епітети:

- *героїчний* – наголошує на самовідданості та самопожертві;
- *незламний, непереможний* – створюють образ сильного та стійкого воїна;
- *мужній, доблесний, безстрашний* – акцентують на особистих якостях та моральній стійкості;
- *вірний, відданий, чесний* – наголошують на моральних чеснотах та любові до Батьківщини.

Метафоричні вирази додають художності й емоційності образу:

- *щит України, сталевий мур* – захисник асоціюється з непрохідною перешкодою;
- *ангел-охоронець* – символізує турботу та порятунок;
- *сокіл, тигр, камінь* – зооморфні й природні метафори для посилення образу сили та стійкості.

Вживання висловів, як-от: *Син України, воїн світла, воїн за волю* – викликає асоціації з ідеєю обов'язку, призначення; *Батьківщина, незалежність, воля, честь* – закріплюють цінності, з якими ототожнюється образ захисника.

Активні дієслова підкреслюють динаміку, ініціативу та героїзм: *захищає, бореться, рятує, витримує, відбиває* – формують уявлення про постійну активність та рішучість; *загинув за нас, віддав життя, стояв до кінця* – акцент на жертві заради інших.

Згадування конкретних імен героїв або позначення військових посад і приналежності до ЗСУ: захисник, воїн, доброволець, сапер, командир – персоналізують образ і викликають довіру. Наприклад: «Петро – справжній герой», «Олена – командир, якій довіряють».

Синтаксичні й стилістичні засоби. Використання певних синтаксичних структур, зокрема риторичні питання або окличні речення, сприяє приверненню

уваги та посиленню емоційного впливу. Наприклад, слоган «Наші захисники – наша гордість!» акцентує значимість військових для суспільства.

У формуванні позитивного іміджу захисника України важливу роль відіграють не лише лексичні, а й синтаксичні засоби. Особливе місце серед них займають окличні речення та риторичні питання, що здатні значно посилити емоційне сприйняття тексту та залучити аудиторію до комунікативного простору. Такі конструкції передають сильні емоції – захоплення, вдячність, гордість. Вони часто використовуються в заголовках новин, соціальних постах, інтерв'ю та офіційних заявах: «Наші захисники – наша гордість!», «Слава Героям!», «Україна дякує своїм воїнам!».

Риторичні питання не вимагають відповіді, але стимулюють читача до роздумів та внутрішньої згоди з позицією автора. Вони часто застосовуються для наголошення значущості вчинків захисників або для контрастного виокремлення цінностей: «Хто, як не вони, стримують ворога?», «Хіба ми можемо забути їхній подвиг?», «Що може бути вищим, ніж захист Батьківщини?». Такий синтаксичний прийом робить текст «більш живим», переконливим та створює ефект співучасті читача.

Повтори синтаксичних конструкцій на початку або наприкінці речень створюють ритмічну організацію тексту та посилюють смисловий вплив: «Вони боролися за волю. Вони боролися за правду. Вони боролися за нас», «Він стояв. Він не відступив. Він переміг». Описані прийоми створюють ефект драматургії та підкреслюють рішучість, послідовність та стійкість захисника.

Парцеляція посилює драматизм і дозволяє автору акцентувати увагу на ключових деталях висловлювання, викликаючи сильний емоційний відгук у читача.

Графічні та мультимедійні засоби. Додатково до парцеляції активно використовуються *графічні прийоми*, як-от виділення ключових слів за допомогою шрифту (жирного, курсивного), кольору або великих літер. Такі виділення роблять текст ритмічним, насиченим, таким, що легко запам'ятовується. Вони створюють ефект «уповільненої зйомки», коли кожне слово ніби «випадає» з потоку мови і набуває самостійного значення, формуючи напружене очікування або підкреслюючи значимість описуваного:

- використання великих букв (наприклад: «ГЕРОЙ НАШОГО ЧАСУ»);
- жирний шрифт («**Наші захисники – наша гордість!**»);
- курсив, підкреслення, колірні акценти;
- розташування тексту: окремі фрази можуть виноситися до центру, виокремлюватися рамками чи окремими блоками.

Візуальні акценти допомагають швидко орієнтуватися в тексті, формують візуальну ієрархію значень, а також посилюють емоційний ефект від прочитання. Часто медіатексти супроводжуювані інфографікою, фотографіями, емблемами, анімацією, що підсилює мультимодальність комунікації.

Отже, парцеляція та графічне оформлення постають найважливішими інструментами актуального медіадискурсу, посилюючи вплив тексту, емоційно залучаючи аудиторію та сприяючи формуванню стійкого та яскравого образу захисника України.

Проведений аналіз свідчить, що формування позитивного іміджу захисника України в сучасних медіатекстах здійснюваний через скоординоване застосування лексичних, синтаксичних та графічних засобів. Епітети й метафори створюють у читача стійкий асоціативний ряд, що підкреслює мужність, відданість і силу захисника. Синтаксичні конструкції – риторичні запитання, окличні речення, парцеляція та повтори – мобілізують емоційне сприйняття, сприяючи ефекту безпосереднього звернення й залучення аудиторії. Графічні й мультимодальні елементи підсилюють візуальну експресію, створюючи єдиний комунікативний стиль українських медіа в умовах воєнного дискурсу. Узагальнення цих засобів демонструє їхню синергетичну дію: поєднання мовних і візуальних механізмів формує переконливий, емоційно насичений образ захисника, що сприяє консолідації суспільства та зміцненню національної ідентичності. Окрім того, перспективним є дослідження сприйняття цих засобів цільовими групами (волонтерами, ветеранами, мирним населенням) за допомогою соціолінгвістичних опитувань і фокус-груп, що допоможе оцінити їхню ефективність у реальних умовах комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білик К. Аналіз лінгвальних характеристик корпусу медіатекстів тематики «Війна в Україні». *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2023. № 99. С. 54–74.
2. Іванченко Ю. Образ сучасного героя російсько-української війни: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»; спец. 061 – Журналістика. Ніжин: НДУ ім. Миколи Гоголя, 2024. 64 с.
3. Кириленко М. Шляхи формування позитивного іміджу України на міжнародній арені. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. 79 с.
4. Шевченко Л., Сизонов Д. Теорія медіалінгвістики: підручник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021. 214 с.

REFERENCE

1. Bilyk K. Analiz linhvalnykh kharakterystyk korpusu mediatekstiv tematyky «Viina v Ukraini». *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Filolohichni nauky*. 2023. № 99. S. 54–74.
2. Ivanchenko Yu. Obraz suchasnoho heroia rosiisko-ukrainskoi viiny: kvalifikatsiina robota na zdobuttia osvitnoho stupenia «Bakalavr»; spets. 061 – Zhurnalistyka. Nizhyn: NDU im. Mykoly Hoholia, 2024. 64 s.
3. Kyrylenko M. Shliakhy formuvannia pozytyvnoho imidzhu Ukrainy na mizhnarodnii areni. Vinnytsia: DonNU imeni Vasylia Stusa, 2022. 79 s.
4. Shevchenko L., Syzonov D. Teoriia medialinhvistyky: pidruchnyk. Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet», 2021. 214 s.